

ВЕЛИКА НОВОСІЛКА (до 1946 — Великий Янисоль) — селище міського типу [Донецької області](#), райцентр. Селищ. раді підпорядк. села Времівка, Нескучне, Октябрь, Новий Комар. Знаходиться на правому березі р. Мокрі Яли (притока Вовчої, бас. Дніпра), за 90 км від Донецька, за 45 км від залізнич. ст. Роя. Автостанція. Має автобусне сполучення з містами Донецьк, Дніпропетровськ, Маріуполь, Запоріжжя. Площа 16 км². Насел. 7493 особи (2001, складає 91,1 % до 1989): українців — 46 %, греків — 30 %, росіян — 22 %, проживають також німці, білоруси. Засн. 1799 греками-переселенцями з крим. поселень Селгір Єні-Сала (розмовляли грец. мовою) і Великого Єні-Сала (вважали своєю рідною мовою татарську). Від часу заснування — один з центрів розвитку грец. матеріал. і духов. культури в Донбасі. 1866 Великий Янисоль стає центром волості, від 1923 — центром адм. р-ну. Репресії 30-х рр. завдали великого удару розвитку грец. культури на Донеччині. Від 10 жовтня 1941 до 12 вересня 1943 — під нім.-фашист. окупацією. Окупанти розстріляли 13 чл. під-

піл. групи та їх керівника [О. Білогурова](#). При визволенні В. Н. загинуло 8 бійців Рад. армії, зокрема й Герой Радянського Союзу Д. Козак. 1959 внаслідок об'єднання двох р-нів (Великоновосілків. і Старомлинів.) В. Н. стає адм. центром одного з найбільших у Донец. області р-нів. Від 1965 — смт. Гол. пром. підприємства: ВАТ «Техсервіс», рай. друкарня. У с-щі — 2 заг.-осв. школи, гімназія, профес. ліцей, 4 дошкіл. дит. заклади, дит. муз. школа; центр. рай. лікарня, центр. поліклініка; кінотеатр, рай. культур.-оздоров. центр; істор. музей та мемор. музей; стадіон, ДЮСШ. Виходить г. «Сільський край». На пам'ять про загиблих односельців під час воєн. дій 1918–20 та 2-ї світової війни у с-щі встановлено 7 меморіалів. На території, що входить до В. Н., розташ. ентомол. заказник — Нескучнен. ліс, місце роїння диких бджіл, та ботан. заказник місц. значення — Балка Північна, де виявлено бл. 200 видів судин. рослин. Серед видат. уродженців — академік АН УРСР [В. Касьяненко](#), д-р екон. н. [Є. Савельєв](#), перекладач [А. Чердаклі](#).

[В. П. Шира](#), [О. М. Бабич](#)

Фотоілюстрації

Бібліографічний опис:

Велика Новосілка / В. П. Шира, О. М. Бабич // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. — К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2005. — Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-32696>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).